

27 березня 2014 року
№4 (15)

INSIDE UKRAINE

1. Державні рішення.....	3
1.1. Бездіяльність веде до перших відставок	3
1.2. Необхідність діалогу між Майданом і Урядом	3
1.3. Для реформ потрібна нормативна база	4
2. Економічні наслідки втрати Криму.....	6
2.1. Автономна залежність	6
2.2. Прямі втрати України	6
2.3. Опосередковані втрати України.....	7
2.4. Очікувані дії влади	8
3. Політична конкуренція	9
3.1. Майдан контролюватиме діяльність Уряду	9
3.2. «Правий Сектор» має дивитися в майбутнє, а не минуле	9
3.3. Активна парламентська робота УДАРу щодо Криму	10
3.4. Повернення Юлії Тимошенко в політику.....	11
3.5. Екзистенційна криза Партії регіонів	11

Міжнародний Центр Перспективних Досліджень (МЦПД) відновлює видання аналітичного вісника «Inside Ukraine», випуск якого було призупинено у вересні 2010 року.

Метою публікації є надання об'єктивної інформації про поточні політичні події в Україні та поглибленого аналізу головних тенденцій внутрішньополітичного життя в державі. Подібний аналіз допоможе розставити пріоритети у справі проведення реформ у різних сферах державної політики та оцінити якість державних рішень з точки зору їх впливу та послідовності. Особливу увагу приділяється оцінці політичної конкуренції в Україні та здатності ключових політичних гравців реагувати на виклики часу.

©2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)

У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД

Над випуском працювали:

Віра Нанівська, Ярослав Ковальчук, Олена Захарова, Володимир Притула, Василь Філіпчук, Василь Поворозник

Цей матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Думки та погляди, висловлені у матеріалах видання, можуть не співпадати з позицією Міжнародного фонду «Відродження».

1. Державні рішення

За місяць свого існування Уряд не довів суспільству, що він серйозно налаштований на реалізацію системних реформ. Влада не демонструє політичної волі та не робить відповідних кроків, щоб зруйнувати корумповану пострадянську систему державного управління та створити прозорий механізм демократичного врядування. Змінилися лише обличчя, а не принципи функціонування системи. Замість того, щоб нести повну відповідальність за свої дії чи бездіяльність, влада прикривається урапатріотичними гаслами, які ще болісніше сприймаються на фоні інституційної нездатності ефективно протистояти російській агресії.

1.1. Бездіяльність веде до перших відставок

Після початку російського вторгнення в Криму від Міноборони та РНБО очікувалося формулювання чіткої та ефективної стратегії протидії зовнішньому агресору. Натомість інформаційний простір, з одного боку, був переповнений патріотичною риторикою, а з іншого – повідомленнями, що українських військових в Криму залишили напризволяще та що вони вимагають чітких наказів від влади в Києві.

Уряд подавав бездіяльність міністра оборони як частину продуманого плану, суть якого полягала в ігноруванні силових провокацій росіян з метою виграти час для мобілізації сил на континентальній частині України. Насправді ж за місяць своєї роботи Міністерство оборони не змогло сформулювати стратегію протидії зовнішньому агресору та навіть налагодити роботу всередині самого відомства, не кажучи вже про проведення загальної мобілізації в країні. Рішення про вивід українських військових з Криму було прийняте тільки 24 березня, коли контроль над військовими частинами та майном і так вже був втрачений.

Як результат, 25 березня в. о. міністра оборони Ігор Тенюх став першим урядовцем нового Кабміну, який подав у відставку та був звільнений рішенням Верховної Ради. Призначення на цю посаду Михайла Ковалю знову ж викликало багато незручних запитань, оскільки влада не змогла пояснити, на основі яких критеріїв було обрано цю людину та які завдання перед ним ставляться.

Складається враження, що всі кроки нової влади приймаються ситуативно, без аналізу їх наслідків. Подібне сприйняття має і геополітичне відлуння, коли під сумнів ставиться інституційна спроможність всієї державної влади в Україні. Замість працювати у регіонах, де гостро стоїть проблема сепаратизму та російської інтервенції, урядовці організують закордонні поїздки для отримання фінансової допомоги, яка і так буде гарантована, якщо Уряд почне реалізовувати реформи та доведе, що націлений змінити країну. На фоні загрози війни та невідкладності проведення реформ діяльність політичного керівництва країни вражає своєю дріб'язковістю, несистемністю та спрямованістю на захист власних інтересів.

1.2. Необхідність діалогу між Майданом і Урядом

У свою чергу неефективні дії Уряду, а то і відверта його бездіяльність посилює незадоволення серед представників Майдану. Вони все більше розуміють, що нова влада їх не чує та не налаштована радикально перебудувати країну під демократичні стандарти. Щоб переламати цю тенденцію, громадські активісти розробляють точкові механізми впливу на

*Бездіяльність
Міноборони
презентується як
частина плану*

*Відсутність
стратегії дії
ставить під
питання
інституційну
спроможність
влади*

*Нова влада не чує
Майдану*

формування державної політики. Таким чином, Майдан вчиться лобіювати прийняття важливих для суспільства рішень.

Щоб достукатися до посадовців, 23 березня було проведено народне віче, на якому депутатів закликали протягом тижня проголосувати за антикорупційні законопроекти, деякі з яких розроблялися вчорашніми опозиціонерами, які тепер стали владою.

Однією з цих законодавчих ініціатив, яка вже підтримана парламентом, став закон про державні закупівлі, який відкриє доступ до інформації про тендери, які проводяться державою на загальну суму 300 млрд. грн. в рік.

Натомість закон про відкриття доступу до реєстрів нерухомості, який дозволить контролювати, яке майно офіційно зареєстроване на чиновників і членів їх родин, не набрав більшості у сесійній залі. У схожій небезпеці знаходиться законопроект №0947, який посилює прозорість і підзвітність органів влади, державних і комунальних підприємств, компаній-монополістів перед громадянами та входить до Реанімаційного пакету реформ. В обох випадках представники парламентських фракцій не пояснюють, що перешкоджає прийняттю цих законів. Подібна поведінка ставить під сумнів щирість їх закликів до боротьби з корупцією.

Громадські активісти також наголошують на необхідності створити новий порядок формування органів судовського самоврядування, який забезпечить незалежність судової гілки влади. Цьому кроку має передувати звільнення голів судів, які були заангажовані у виконанні політичних замовлень. Хоча прийняття законопроекту допоможе розпочати люстраційні процеси принаймні у судовій гілці влади, політичне керівництво держави не коментує своє ставлення до цієї законодавчої ініціативи та взагалі не озвучує, якою воно бачить судову реформу в Україні.

Протягом тривалого часу не розголошувалася інформація щодо концепції реформи місцевого самоврядування, про першочерговість реалізації якої неодноразово говорили громадські активісти. Насправді робота у цьому напрямку ведеться, але профільне міністерство здійснює її у закритому режимі, навіть не публікуючи текст запропонованої концепції.

У той же час з'являються рішучі заяви Арсенія Яценюка про необхідність ліквідувати обласні державні адміністрації. Безсумнівно, функції цих органів повинні бути переглянуті та проведено чіткий розподіл повноважень між місцевими радами та адміністраціями. Однак, на місцеві ради, які є конгломератом представників різних політичних партій, не можна покладати функції загальнодержавної політики: збереження територіальної цілісності, захист громадянських прав, державного суверенітету тощо. Ці обов'язки належать до компетенції представництв загальнодержавної влади, якими є державні адміністрації або може бути інститут префектів. З однією важливою умовою – представники держави в регіонах, незалежно від назви, є позапартійними та діють виключно в інтересах держави, а не окремих політичних сил.

1.3. Для реформ потрібна нормативна база

Для проведення будь-якої реформи необхідно створити ефективну нормативно-правову базу, яка регламентуватиме структуру нових органів, механізм їх функціонування, обов'язки, які повинні виконувати посадовці у цьому органі тощо.

Європейці визначають кілька критеріїв ефективності законодавчих норм. Перш за все, порушення норм посадовцем має бути строго прив'язане до покарання. Крім того, керівники приймають рішення не на свій розсуд, а на основі закріплених стандартів інституції, яку вони представляють. Весь цей процес відбувається під пильним наглядом контролюючих органів, які не можуть бути пов'язані з інституціями, які вони контролюють. Ці органи здійснюють регулярний аудит і моніторинг організацій, процедур і

Проблеми з прийняттям пакету антикорупційних законів є індикатором небажання міняти систему

Концепція реформи місцевого самоврядування розробляється майже в закритому режимі

Реформи вимагають ефективної законодавчої бази

стандартів. Використання подібного підходу при розробці законодавства допоможе реорганізувати систему державного управління, зробить її більш демократичною та незалежною від примх партійних лідерів.

Проведення реформ та створення нових інституцій відбувається з точністю до навпаки. Практично не ведеться робота щодо виписування повноважень та функцій нових органів державної влади, серед яких особлива увага прикута до Люстраційного комітету й Антикорупційного бюро. Ще не розроблено функціональні обов'язки, стратегії, плани цих інституцій – лише множаться виступи їх очільників на телебаченні. Від цих органів вже очікують конкретних результатів, тоді як їх керівники ще навіть не отримали юридичного підґрунтя, на основі якого можуть здійснювати свої повноваження. Як результат, деякі заяви та вчинки Тетяни Чорновола як голови Антикорупційного бюро минулого тижня викликали хвилю критики з боку громадськості. Подібна поведінка негативно впливає на оцінку громадянами здатності нової влади провести реформи та створити демократичну систему державної влади в Україні.

Згадані зауваження не вказують на окремі недоліки керівників. Насправді це результат роботи системи, проти якої боровся Майдан. Ця система створювалася для тоталітарного однопартійного режиму. Вона не могла мати ознак демократії, тому що з самого початку створювалася як антидемократична. Ніяких ознак трансформації старої системи не видно. Створення демократичної урядової адміністрації навіть не почало відбуватися і не обговорюється.

Таким чином, Майдан вимагає від тоталітарної урядової конструкції демократичної поведінки. Зміни можуть відбутися, тільки коли буде проведена реформа державного управління, в результаті якої державна машина буде відокремлена від партійних осередків, а бюрократична адміністрація забезпечуватиме стабільність функціонування державних органів при кожній зміні партій при владі.

Люстраційний комітет і Антикорупційне бюро ще досі не отримали юридичної основи для діяльності

Майдан вимагає від тоталітарної структури демократичної поведінки

2. Економічні наслідки втрати Криму

В економічному плані Крим більше залежить від України, ніж Україна від Криму. Опосередковані, а не прямі наслідки анексії Криму Росією носять більш загрозливий характер для економіки України. Крім того, нові економічні виклики, пов'язані з ситуацією навколо Криму, накладаються на системні проблеми української економіки і призводять до своєрідного мультиплікаційного ефекту. Цей фактор слід враховувати Уряду при розробці антикризових заходів і проведенні економічних реформ.

2.1. Автономна залежність

Незважаючи на статус автономії, Крим є тісно пов'язаним економічно з Україною, про що свідчать статистичні дані по міжнародній торгівлі регіону. Кримська частка в українському експорті та імпорті становить всього лиш 1,5-1,6 %. У свою чергу питома вага Криму (разом з Севастополем) у створенні національного ВВП протягом 2001-2012 рр. становили в середньому 3,6-3,7%, тоді як населення Криму складає 4,3% населення України. Хоча основними галузями Криму є обробна промисловість, сфера торгівлі та транспорт, відносно значну питому вагу у всеукраїнському масштабі займають обробка вантажів у портах (12,1%) та видобуток газу (7,6%) В той же час Крим завжди був дотаційним регіоном – розмір дотацій складав приблизно 40% від сукупного бюджету півострова. Російські експерти оцінюють розмір необхідних Криму дотацій в 3 млрд. дол. на рік.

Крим також тісно пов'язаний з Україною через інфраструктуру – 80% питної води та електроенергії півострова забезпечується континентальною Україною. Залізничне сполучення з Кримом можливе тільки через територію України. Ще один важливий момент – у Крим їздили відпочивати переважно громадяни України, їх частка в загальному туристичному потоці складала приблизно 70-75%, тоді як росіян – лише 25%. Не викликає сумнівів, що тепер туристичний потік різко скоротиться.

Таким чином, Крим економічно та інфраструктурно сильно залежить від України, проте зворотної залежності немає.

2.2. Прямі втрати України

Основний прямий економічний наслідок анексії Криму – втрата чорноморських родовищ газу та ймовірне погіршення стану в енергетичному секторі країни.

На даний момент Україна втратила газові родовища, що знаходяться на шельфі Чорного моря в районі Кримського півострова. Ресурси в північно-західній частині чорноморського шельфу оцінюються в 495,7 млрд. куб. метрів природного газу та 50,4 млн. тонн нафти і конденсату, Прикерченської зони – 321,2 млрд. куб. метрів і 126,8 млн. тонн нафти і конденсату, континентального схилу – 766,6 мільярдів куб. метрів природного газу та 232 млн. тонн нафти і конденсату. Загальний газовий потенціал чорноморського шельфу оцінюється в 2,3 млрд. тон умовного палива, що становить приблизно 40% від всіх газових покладів в Україні. Проте поступова розробка чорноморських родовищ розглядалась як дієвий шлях зниження залежності від поставок газу з Росії. Зокрема, планувалось поступове збільшення видобутку газу з 1,8 млрд. кубометрів до 5 млрд. щорічно протягом трьох років. А в десятирічній перспективі обсяг видобутку мав скласти понад 30 млрд. кубометрів газу.

До прямих економічних втрат призведе також націоналізація українських підприємств, що знаходяться на території Криму. Під націоналізацію в Криму можуть потрапити як державні, так і приватні

Крим завжди був дотаційним регіоном

Втрата чорноморських родовищ газу негативно вплине на енергетичний сектор країни

підприємства. До найбільш ймовірних об'єктів націоналізації відносяться «Чорноморнафтогаз», «Укртрансгаз», ряд потужних підприємств хімічної промисловості, порти, понад 130 туристичних об'єктів. Активи «Чорноморнафтогазу» та «Укртрансгазу» було націоналізовано ще 17 березня. У подальшому очікується, що активи «Чорноморнафтогазу» ввійдуть до складу «Газпрому» і Росія розпочне активне освоєння газових і нафтових родовищ на шельфі Чорного моря.

Для більшості приватних підприємств націоналізація є досить віддаленою загрозою. Проте в українських власників кримських активів виникне проблема їх перереєстрації. Після анексії Криму вся приватна власність, включаючи землю, нерухомість, підприємства, має бути переоформлена відповідно до російського законодавства. Необхідність переоформлення реєстрів акціонерів призведе до різкого зростання транзакційних витрат для представників середнього та крупного бізнесу.

Втрата кримських морських портів може призвести до короткострокових втрат їх крупних клієнтів – експортерів зерна. У зв'язку з відділенням Криму, країна втратить портові потужності з перевалки 4,0-4,5 млн. тонн зернових вантажів із загальних потужностей в 40,2 млн. тонн, тобто близько 10%.

Найближчим часом відбудеться перерозподіл вантажопотоків в обхід кримських портів. На терміналах півострова основним товаром є зерно, вирощене безпосередньо в Криму, або в південно-східних областях країни. Блокада транспортного сполучення півострова призведе до відходу вантажопотоку з кримських портів до терміналів Миколаєва, Херсона і азовських портів.

Ще однією проблемою є можливість блокування українських кораблів, що пливають через Керченську протоку. Заборона проходження торгових кораблів через Керченську протоку негативно відобразиться на експортерах аграрної продукції та металопродукції, які активно використовують порт у Маріуполі.

Окупувавши територію Криму, російські військові розпочали захоплення українських військових об'єктів. У результаті Україна фактично втратила свої військові бази, обладнання, амуніцію, техніку і власне флот. Міноборони оцінює збитки в 18 млрд. грн.

2.3. Опосередковані втрати України

Непрямі економічні втрати, для яких кримська криза стала своєрідним тригером, можуть мати значно більший обсяг, аніж прямі. Основне питання – яким чином будуть розвиватись відносини з Росією, яка є стратегічним торговельним партнером і агресором водночас. У 2013 році РФ була найбільшим торговельним партнером України, на яку припадало 24% експорту товарів.

Серед найвагоміших статей експорту до РФ – продукція машинобудування, металургії, хімічної промисловості й АПК. Наприклад, у групі 84 УКТЗЕД «Реактори ядерні, котли, машини» вага РФ склала 58%, у групі 86 «Залізничні локомотиви» – 71%. У таких умовах стає актуальним наступне питання – чи може Росія відмовитись від споживання української продукції.

Значну частину українського експорту до РФ купують державні компанії, і російська сторона може не чекати на створення виробничих потужностей, які поступово замістять українську продукцію, оскільки рішення щодо продовження контрактів може базуватись не лише на економічних, а й на політичних факторах. Скасування контрактів негативно вплине на російську економіку, проте цей вплив буде меншим за вплив на економіку України. Враховуючи те, що історично українська продукція була розрахована в першу чергу на російський ринок, стандарти якого відрізняються від європейських, а відтак часто є несертифікованою,

Для приватних компаній націоналізація є досить віддаленою загрозою

Анексія Криму змінить маршрути перевезень вантажів

переорієнтування товарних потоків на ринки інших країн у короткотерміновому періоді дуже складне.

У Росії Україна купує в основному енергоносії. У структурі товарного імпорту на 2013 рік частка цієї складової склала 62,2%, хоча в порівнянні з попереднім роком обсяг зменшився майже на 20% - до \$14,5 млрд. Крім того, значний обсяг імпорту з РФ традиційно становить продукція машинобудування, металургії та хімії. У 2013 році Україна імпортувала ядерних реакторів, котлів і машин на суму \$1,24 млрд. (94,7% показника 2012 року), чорних металів – на \$0,81 млрд. (73,6%), електричних машин – на \$0,79 млрд. (73,6%).

Залежність України від поставок російського газу залишається вкрай гострим питанням, а різке підвищення ціни на газ негативно відобразиться на галузях, які активно споживають газ в якості сировини. Підняття ціни є питанням часу. Так звана "харківська" знижка на газ в розмірі 100 доларів була прив'язана до аренди кримської землі для дислокації чорноморського флоту РФ. І хоча Україна не визнає анексії Криму, в світлі останніх подій Росія не тільки скасує знижку, але й підніме фактичну ціну на газ.

Очікуване різке зростання ціни на газ, незважаючи на очевидні мінуси, водночас має певні позитивні наслідки, ефект від яких ми зможемо відчутти тільки в середньо- та довгостроковій перспективі. Мова йде про вимушене, проте вкрай необхідне зниження енергетичної залежності від Росії, довгоочікуване впровадження в промисловості енергозберігаючих технологій, а також вимушене виконання актуальної вимоги міжнародних фінансових донорів.

Подальше зниження інвестиційної привабливості України – очевидна реакція зовнішніх та внутрішніх інвесторів з огляду на гостре протистояння з агресором і існування можливості подальшого захоплення українських територій російською стороною. Дана ситуація суттєво ускладнює отримання "довгих" інвестицій як від внутрішніх, так і від зовнішніх інвесторів, що в середньостроковій перспективі має шанси негативно відобразитись на темпах економічного розвитку.

2.4. Очікувані дії влади

Мінімізація економічних наслідків втрати Криму в значній мірі лежить в політичній площині. Вона полягатиме в юридичному врегулюванні статусу кримської території в рамках українського законодавства, здатності Уряду домовитись з Росією (а також її готовністю) щодо проблемних кримських питань та актуальних торговельних проблемах, а також домовитись про налагодження постачання альтернативних джерел енергії.

Актуальне завдання – вартісна оцінка українських втрат, що супроводжується відповідним міжнародним аудитом і наступне звернення в міжнародні суди з метою отримання від російської сторони відшкодування українських збитків, зумовлених анексією Криму.

Зараз вкрай потрібно створити юридичне поле, в рамках якого будуть діяти українські підприємства, що мають активи в Криму або здійснюють поставки товарів та послуг на територію півострова. У процесі створення відповідного правового поля необхідно залучати представників бізнесу для консультацій і врахування їхніх актуальних потреб, оскільки існує ймовірність домінування гострої політичної необхідності над економічною доцільністю.

Політичні, а не економічні фактори впливатимуть на торгівлю між Україною та Росією

Зростання ціни на газ має певні позитивні наслідки

Погіршення інвестиційної привабливості негативно вплине на економічний розвиток

Потрібно створити юридичне поле для дій українських компаній в Криму

3. Політична конкуренція

Після короткого затишшя на внутрішньополітичній арені, спричиненого російською агресією в Криму, політичні сили поступово занурюються у передвиборчу боротьбу. Нові партії намагаються зайняти свої ніші в політичному спектрі країни, тоді як силам, представленим у парламенті, важливо досягти хоча б того рівня підтримки, який у них був на попередніх парламентських виборах. У політичній конкуренції переможе той, хто бачитиме перспективу, матиме здатність прогнозувати події та прораховувати свої дії на кілька кроків вперед.

3.1. Майдан контролюватиме діяльність Уряду

23 березня Руслана та «Коло довіри Майдану» скликало чергове віче за єдність України, в якому взяло участь близько 10 тисяч людей.

Громадські активісти закликали Уряд якнайшвидше – до кінця тижня – прийняти антикорупційні закони, які дозволять відкрити інформацію про держзакупівлі та реєстри нерухомості, а також посилять підзвітність органів влади перед громадськістю. Крім того, першочерговими завданнями є розробка концепції реформи місцевого самоврядування та гарантування незалежності судової влади.

Наразі діалогу між громадськими активістами та владою не відбувається. Методи впливу на Уряд під час революції та після її закінчення є різними, а тому Майдан має переорієнтуватися на інші способи взаємодії з владою. Для того, щоб мати вплив, він повинен перетворитися на професійного лобіста, який знатиме урядові процедури та розумітиме, де в державному апараті знаходяться так звані точки входу (entry points), які дозволяють зацікавленим сторонам і громадськості впливати на прийняття рішень.

Представники Майдану незадоволені відсутністю активних дій нової влади як у вирішенні кримської кризи, так і у проведенні реформ. Вони вимагають від нової влади більшої підзвітності та роблять публічні кроки, щоб контролювати цей процес. Кількість людей, яку вдалося зібрати громадським активістам на віче, враховуючи, що час його підготовки був мінімальним, показує, що суспільство мобілізоване та вимагатиме від нової влади конкретних результатів і звітності. Візит Автомайдану до будинку Арсенія Яценюка також демонструє, що новому Уряду не дозволять грати за старими правилами.

Успіх Майдану залежатиме від наявності карти реформ і його здатності виробити ефективні механізми впливу на Уряд.

3.2. «Правий Сектор» має дивитися в майбутнє, а не минуле

22 березня «Правий Сектор» провів з'їзд, на якому було створено однойменну політичну партію на базі партії «Українська національна асамблея», затверджено статут та висунуто Дмитра Яроша кандидатом у Президенти. Таким чином, «Правий Сектор» спрямовує свою діяльність в інституційне русло і стає новим гравцем на українському політичному горизонті.

Перші кроки були зроблені і щодо презентації нової політичної сили та її лідера міжнародній спільноті. Стаття про Дмитра Яроша з'явилася у впливовій канадській газеті «Globe and Mail», у якій зважено описано і постать самого лідера, і його політичні погляди. Подібні публікації у ЗМІ в країнах, де є чисельна українська діаспора, не лише позитивно позиціонують нову політичну силу, а й можуть бути використані для отримання фінансування, оскільки багато українців за кордоном поділяють націоналістичні ідеї.

Громадські активісти звертаються до уряду через віче

Від нової влади вимагають більшої підзвітності

«Правий Сектор» стає новим гравцем в українській політиці

Окремий акцент зроблено на таких гаслах «Правого Сектору» як створення сильної армії, боротьба з корупцією та олігархами, а також захист українського суверенітету. Такий матеріал є потужною протипагою страшилкам Кремля, які змальовують «Правий Сектор» ультранационалістами та радикалами, дії яких становлять загрозу мирним жителям України.

Однак, «Правому Сектору» слід більше уваги приділяти розробці політичної платформи, особливо в соціально-економічній сфері. Від постійного наголосу на підтримці ідей націоналізму у варіанті Степана Бандери складається враження, що ідеологічна орієнтація нової політичної сили направлена в минуле, а не в майбутнє. Подібна архаїка може використовуватися лише як символ, тоді як для роботи з виборцем політичної партії потрібно чітко визначати методи вирішення проблем сьогодення.

Крім того, на позиції Дмитра Яроша негативно впливає використання «Правого Сектору» як аргументу сили у економічних спорах, які відбуваються у результаті переділу бізнесу між представниками нової та старої влади. Від Дмитра Яроша як людини, яка має амбіції стати Президентом і провести глибокі реформи у різних сферах державної політики, очікується спроможність навести лад у своїй власній політичній силі, яка тільки почала становлення і налічує до 10 тисяч членів по всій Україні.

Протистояння між новою владою та «Правим Сектором» набирає все більш загрозливих форм і матиме серйозні політичні наслідки. 25 березня при затриманні підрозділом МВС було вбито керівника «Правого Сектору» на Західній Україні Олександра Музичка. Він сприймався як один з найбільш агресивних представників «Правого Сектору», а кілька відео за його участю негативно вплинули на репутацію цього політичного руху. Обставини його вбивства та зміни у офіційній версії МВС викликає багато запитань. Суспільство вимагає від силовиків об'єктивного розслідування цього факту, оскільки будь-які маніпуляції означатимуть небажання влади будувати правову державу. Смерть Олександра Музичка може відкрити скриньку Пандори у боротьбі між владою та «Правим Сектором», оскільки деякі радикальні представники останнього вже заявили про бажання помсти.

Важливість розробки політичної платформи

Протистояння між владою та «Правим Сектором» набирає загрозливих форм

3.3. Активна парламентська робота УДАРу щодо Криму

На фоні загадкової бездіяльності Уряду у кримському питанні УДАР намагається шукати вихід із ситуації, що склалася, при цьому рідко переходячи на критику своїх союзників з ВО «Батьківщина» та ВО «Свобода». Для реалізації цих кроків використовуються як парламентські, так і позапарламентські ресурси.

В парламенті ударівці активно долучилися до розробки законопроекту «Про окуповані території» та підтримали надання кримським татарам статусу корінного народу у Криму. Одним з перших Віталій Кличко заговорив про необхідність планового виводу українських військових на материкову частину України.

УДАР також підтримує вимоги Майдану щодо боротьби з корупцією. Перші резонансні арешти представників попередньої влади, яких підозрюють у відмиванні грошей, було проведено Службою безпеки України, яку очолює ударівець Валентин Наливайченко. Також ударівці підтримали заклики громадських активістів на народному віче 23 березня щодо якнайшвидшого прийняття малого пакету антикорупційних законів.

Ще одним напрямком роботи УДАРу є підтримка кампанії щодо залучення української молоді, яка закінчила західні університети, до роботи у органах державної влади. Хоча інші провладні партії теж роблять окремі кроки у цьому напрямку, діяльність УДАРу є більш системною.

25 березня Віталій Кличко чи не вперше гостро розкритикував нову владу, заявивши, що її дії є неефективними і вони можуть ставити питання

УДАР активно працює в парламенті щодо кримського питання

УДАР підтримує вимоги Майдану щодо боротьби з корупцією

про зміну голови Верховної Ради. Однак, у той же день ударівці з першого разу не підтримали відставку Ігоря Тенюха та не голосували за зняття Олександра Турчинова. Невідповідність між заявами та фактом голосування може сприйматися або як відсутність координованої позиції фракції з цього питання на той момент, або як використання Кличком критики як аргументу у досягненні домовленостей зі своїми союзниками.

3.4. Повернення Юлії Тимошенко в політику

Повернувшись після короткого лікування в Німеччині, 21 березня Юлія Тимошенко взяла участь у кількогодінному прямому ефірі на Першому Національному, чим фактично розпочала свою передвиборчу кампанію.

Хоча вона мала безпосередній вплив на формування Уряду та владної вертикалі на місцях, оцінюючи політику нової влади, Тимошенко зайняла половинчасту позицію: з одного боку, наголосила, що з самого початку треба було створювати непартійний Кабмін професіоналів, з іншого – що вона готова розділяти відповідальність за дії своєї команди. Найвірогідніше, що таку тактику вона обере і для всієї передвиборчої кампанії: критика дій Уряду не зачіпатиме її безпосередньо, тоді як позитивні досягнення нової влади використовуватимуться як її власні.

Порівняно з виборами 2012 року, підтримка ВО «Батьківщина» зменшуватиметься. Виборця цієї політсили на себе відтягуватиме УДАР та нові обличчя в політиці: «Правий Сектор» і «Коло довіри Майдану».

Щоб протидіяти цій тенденції, Тимошенко намагається використовувати деякі з гасел цих політичних сил. Її заклики про Кабмін професіоналів перегукується з позицією Віталія Кличка щодо Уряду технократів, а оголошена боротьба проти олігархів перетинається з цілями громадських активістів Майдану. Чітко розуміючи, які політичні лозунги популярні серед населення, Тимошенко робитиме акцент на антиолігархічній та націоналістичній риторичі, яка є особливо актуальною в умовах військової загрози з боку Росії.

Поки що результати діяльності нової влади не дають Юлії Тимошенко підстав для піару. Уряд «Батьківщини» та «Свободи» жорстко критикується і через відсутність чіткого плану дій у Криму, і через затягування з деталізацією комплексної стратегії реформ, і через помилки у перших призначеннях. У свою чергу, подібні чинники можуть бути використані як фон у передвиборчій кампанії, який виставить Юлію Тимошенко у позитивному світлі – як досвідченого політика, дипломатичні таланти якої допоможуть вирішити проблеми з Росією.

3.5. Екзистенційна криза Партії регіонів

Партія регіонів сьогодні переживає екзистенційну кризу. Партійний з'їзд, на якому має вирішитися і форма існування політичної сили, і її майбутнє керівництво, вчергове перенесли – тепер на 29 березня.

Розглядається варіант, коли партія, яка роками була монолітом на чолі з незмінним лідером, керуватиметься колективним органом на зразок політбюро з кількістю до 10 членів. Таким чином, основні сили, які займаються фінансуванням партії, зможуть напряму впливати на прийняття рішень, а не через кулуарні домовленості.

Затягування з призначенням кандидата на президентські вибори обмежує Партію регіонів час на роботу зі своїм виборцем на півдні та сході в умовах, коли їх рейтинг і так значно впав. Зрозуміло, що шансів перемогти у висування Партії регіонів небагато, але участь у президентській гонці стане індикатором, який покаже розмір електоральної ніші, яка залишається у цієї партії, та її перспективи у майбутньому.

Не чекаючи голосування за свою кандидатуру, Сергій Тігіпко

УДАР може використовувати критику Уряду як аргумент у переговорах з союзниками

Балансування Юлії Тимошенко між критикою та підтримкою Уряду

Тимошенко акцентує увагу на антиолігархічній та націоналістичній риторичі

Бездіяльність Уряду як фон у передвиборчій кампанії

поставив Партію регіонів перед фактом і подав свої документи у ЦВК як самовисуванець. Подібний крок зменшує шанси політика бути підтриманим регіоналами, оскільки в самій політичній силі він і до цього не мав одностайної підтримки, а подібна незалежність в діях негативно сприйматиметься фракцією. Всі крапки над і буде розставлено на партійному з'їзді 29 березня.

Крім імен керівництва, незрозумілою також залишається ідеологічна платформа Партії регіонів. Після кількох тижнів вичікування регіонали виступили з рядом заяв, які сприймаються як підігрування російському сценарію. Вони наголошують на захисті прав населення південного сходу, надання російській статусу другої державної та проведення конституційної реформи.

Після серії гучних арештів, зокрема голови Правління НАК «Нафтогаз» Євгена Бакуліна, представники Партії регіонів заговорили про політичні переслідування та необхідність закріпити повноваження опозиції. Забезпечення прав опозиції є важливою умовою демократичності державної влади, про що «Батьківщина», УДАР та «Свобода» неодноразово наголошували, коли самі перебували в опозиції. Отримавши владу, вони мають можливість закріпити ці зміни в законодавчому полі, що покаже щирість їх попередніх заяв і відданість демократичним принципам.

Арешт Бакуліна, як і затримання Дмитра Фірташа у Відні тижнем раніше, сильно вдарить по позиціях одного з основних угруповань в межах Партії регіонів – так званої групи Фірташа-Львовчкіна-Бойка, до якої входить близько 30 нардепів. Ці кроки, а також анексія Криму, в якому знаходилися деякі з основних підприємств Дмитра Фірташа, значно вплинуть на можливості фінансування політичних проектів цією групою.

***Замість одного
лідера Партія
регіонів може
отримати ціле
політбюро***

***Деякі заяви
регіоналів
підігрують
російському
сценарію***